

МЫРЗАТАЙ СЕРҒАЛИЕВ

РУССКО - КАЗАХСКИЙ
СЛОВАРЬ

ОРЫСША - ҚАЗАҚША
СӨЗДІК

РК

ALMA MATER

МЫРЗАТАЙ СЕРҒАЛИЕВ

**РУССКО - КАЗАХСКИЙ
СЛОВАРЬ**

**ОРЫСША - ҚАЗАҚША
СӨЗДІК**

ЗИЯТ
PRESS
Алматы
2004

ББК 81.2-4
С 37

М. Серғалиев. Русско-казахский словарь. Орысша-қазақша сөздік. - Алматы: «Зият Пресс», 2004 ж. - 112 с.

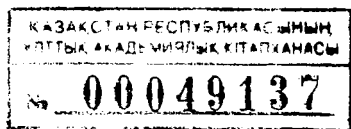
ISBN 5-7667-7897-X

Настоящий словарь, составленный академиком, доктором филологических наук М.С. Серғалиевым, охватывает наиболее употребительные слова в современном русском языке. Составитель ставит своей целью оказание помощи изучающим казахский язык.

Словарь предназначен для широкого круга читателей, а также может быть использован в процессе обучения казахскому языку учащихся средних учебных заведений и студентов ВУЗов.

ISBN 5-7667-7897-X

© М. Серғалиев, 2004

ОТ СОСТАВИТЕЛЯ

Словарь охватывает более 6000 слов и словосочетаний современного русского литературного языка. Они расположены, как правило, в строгом алфавитном порядке. При переводе русских слов на казахский язык приводятся грамматические формы как слов-существительных так и слов-глаголов, например:

Кочевать к	- е-мін, - т-ім;
Красить бояу	- й-мын, - д-ым;
Краска бояу	- дын, -ым, -лар.

При глаголах указываются формы спряжения по временам (*мен көшемін, сен көшесің, сіз көшесіз, ол көшеді; мен көштім, сен көштің, ол көшті; мен бояймын, сен бояйсың, сіз бояйсыз, ол бояйды; мен боядым, сен боядың, сіз боядыңыз, ол бояды и т. д.*); при существительных даются окончания склонения, притяжательности и множественности (родительный падеж - бояуға, винительный падеж - бояуды, местный падеж - бояуда, исходный падеж - бояудан, творительный падеж - бояумен; менің бояуым, сенің бояуың, сіздің бояуыңыз, оның бояуы, бояулары и т. д.)

Разумеется, перечислить все грамматические формы слов в словаре невозможно, при внимательном изучении словаря данные формы могут навести читателя на мысль о закономерностях прибавления суффиксов и окончаний к слову в казахском языке.

Следует учитывать, что при одинаковой форме (бояу) слова в казахском языке могут относиться к разным частям речи.

Во избежание излишнего повторения отдельные слова и в оригинале, и в переводе взяты в сокращенном виде:

скотный прил. мал. ; с двор м. қора (*вместо скотный двор и мал қора*)

В тех случаях, когда слова нуждаются в окончаниях притяжательности, эти же слова даются в соответствующий форме:

скрип сықыр . с. стула орындықтың сықыры.

УСЛОВНЫЕ СОКРАЩЕНИЯ

вводн. сл. - вводные слова

воен. - военный

грам. - грамматический

гл. - глагол

ист. - исторический

лингв. - лингвистический

лит. - литературный

межд. - междометие

мест. - местоимение

нареч. - наречие

перен. - переносное значение

погов. - поговорка

посл. - пословица

предл. - предлог

прил. - прилагательное

прич. - причастие

разг. - разговорный

спорт. - спортивный

сущ. - существительное

физ. - физический

числит. - числительное

юр. - юридический

1. **Название первой буквы алфавита** алфавиттің бірінші әрпінің атауы; 2. **союзы ал**, бірақ алайда жалғаулықтары; **он поехал, а я остался** ол кетті, ал мен қалдым; 3. **Вопросительная частица** ө сұраулық шылауы; **что ты сказал, а?** Сен не айттың, ө?

Абаеведение абайтану - ым;

Абажур абажур (лампаның қақпағы)

Аббревиатура (*книжн.*) баспада, жазуда қысқартылған сөздер, аббревиатура тағы сол сияқты - т. с. с.

Абзац 1. Абзац, азат жол; 2. Абзац, екі абзацтың арасындағы текст; **прочитай первых два абзаца** алғашқы екі абзацты оқы

Абитуриент абитуриент-тің,-ім,-тер,-пін (орта мектепті бітіруші; жоғары оқу орнына түсуші)

Абонемент абонемент -тің,-ім,-тер, предоставляющий право на обслуживание, пользование чем-н. , а также само право на это бір нәрсеге қызмет етіп, пайдалануға құқ беретін және сол құқтың өзін көрсететін құжат; кітапханаралық а. лекциялар циклына а.

Абонент тот, кто пользуется абонементом а. библиотеки; прил. абонентный; абонент -тің,-ім,-тер абонементті пайдаланушы адам кітапхана абоненті **абонентный** отдел абонент бөлімі

Абонировать -рую,-руешь;-анный; сов. и несов. , что (*устар.*); абонементтеу, абоненттеймін, -ді-м; **получить(-чать)** по абоненту; **а. ложу в театре;** абонентпен алу; театр ложасын а.

Абрикос өрік, өрік ағашы; *прил.* **Абрикосовый** и **абрикосный** цвет абрикос түсі, абрикос түстес

Авария апат-тың,-ым,-тар; потерпеть авариға ұшырау

Август тамыз -дың,-ым, -дар; сүмбіле -нің,-м,-лер; *прил.* **августовский** -ая,-ое (тамыз), **а. конференция** тамыз конференциясы

Авто... 1. сокращение в значении **автоматический, самодвижущийся** автоматикалық, өздігінен қозғалатын мағынасын беретін қысқарту; **автосани**

автошана; **авторучка** автоқалам 2. сокращение в значении **автомобильный** автомобиль (автомобильдік) мағынасын беретін сөздерді қысқарту; **автозавод** автозавод; **автопарк** автопарк; **автобаза** автобаза; **автостанция** автостанция; 3. сокращение в значении **свой, само** -; **автопортрет** автопортрет, өз портреті; **автобиография**, өзі жазған өмірбаян

Автограф -а, мм. автограф, колтаңба -ның,-м,-лар;

Автоматизация автоматтандыру -дың,-ым,-лар **а. производства** өндірісті автоматтандыру

Автоматизировать см. автоматизация

Автоматический *прил.* автоматика, автоматикалық; **межпланетная а. станция** планетааралық автоматикалық станция

Автомобиль автомобиль -дің,-ім,-дер; **грузовой а.** жүк автомобилі; **мы поедем на автомобиле** біз автомобильмен барамыз

Автономия самоуправления, независимость в управлении өзін-өзі басқару, басқару ісіндегі тәуелсіздік. *Прил.* **автономный** автономия, автономиялық **а. область** автономиялық облыс, **а. округ** автономиялық округ

Автор создатель какого-н произведения; автор -дың,-ым,-лар,-мын; белгілі бір шығарманы тудырушы. **а. романа** роман авторы

Автореферат краткое изложение какого-н. исследования, написанное самим автором; автореферат -тың,-ым,-тар; әлдебір зерттеудің қысқаша мазмұнын автордың өзінің баяндауы **а. диссертации** диссертация авторефераты

Авторитет общепризнанное значение, влияние бедел, -дің,-ім; **абырой** -дың,-ым; **уронить а.** беделін түсіру; **завоевать б. бедел** алу; **крупный а.** в литературной среде әдеби ортадағы үлкен б.

Авторучка автоқалам -ның,-ым,-дар;

Автостоп автоаял -дың,-ым,-дар; **приспособление для автоматической остановки поезда** поезды автоматты түрде тоқтатын құрал

Автострада дорога для автомобильного движения автострада, -ның,-м,-лар; автомобильдер қозғалысына арналған жол

Автотранспорт автомобильный транспорт автотранспорт -тың,-ым,-тар; автомобиль транспорты

Агентство местное отделение какого-

н. учреждения агенттік -тің, -(г)ім, -тер; белгілі бір мекеменің жергілікті бөлімдері; транспортное а. транспорт агенттігі; казахское телеграфное агентство (ҚазТАГ) Қазақ телеграф агенттігі (ҚазТАГ). агит... сокращение в значении агитационный; үгіт мағынасындағы күрделі сөздің бірінші бөлігі; агитбригада үгіт бригадасы; агитпоезд үгіт поезы; агитпункт үгіт пункт

Агитатор үгітші -нің, -м, -лер, -мін;

Агитация үгіт -тің, -м;

Агитировать үгіттеу -й-мін, -ді-м; агитировать за голосование дауыс беруге үгіттеу

Агитмассовый үгіт-көпшілік; агит-массовая работа үгіт-көпшілік жұмыс; агитмассовая литература үгіт-көпшілік әдебиет

Аграрный аграрлы; аграрная страна аграрлы ел

Администратор, администраторша әкім -нің, -ім, -дер, -мін; администрация әкімшілік -тің -(г)ім, -тер а. завода завод әкімшілігі

Академик, член академии, звание члена академии академик -тің, -(г) ім, -тер

Академия 1. высшее научное или художественное учреждение жоғары ғылыми және көркем мекеме а. наук Ғылым академиясы; а. педагогических наук педагогика ғылымы академиясы; 2. Название некоторых высших учебных заведений кейбір жоғары оқу орындарының атауы а. общественных наук қоғамдық ғылым академиясы; военно-медицинская а. әскери-медициналық академия

Академический прил. академиялық академический труд

Аккуратно нареч; ұқыпты, мұқият а. отвечать на письмо хатқа м. жауап беру; а. переписать что-либо бірденені көшіріп жазу

Аккуратно прил. -ая, -ое; -тен, -тна ұқыпты а. человек ұқыпты адам; а. работа ұқыпты жұмыс

Аксакал аксақал -дың, -ым, -дар, -мын;

Актив наиболее деятельная часть организации, коллектива; актив -тің, -ім, -тер, -пін; ұйымның, ұжымның барынша белсене қызмет ететін бөлігі

Хозяйственный а. шаруашылық активі Активный прил; белсенді а. член кружка үйірменің б. мүшесі

Актуальный прил; актуальды,

маңызды, өзекті а. тема а. тақырып; а. вопрос а. мәселе

Активист -а, м. активист активистің, активисім, активистер, активиспін

Аллея аллея-ның, -м, -лар; широкая а. акаций акациялы кең а.

Алло! Алло! Межд. Алло! Жанайдаров слушает Алло! Жанайдаров тыңдап тұр

Алмаз алмас-тың, -ым; 1. прозрачный драгоценный камень түссіз қымбат металл; граненные а. носят название бриллиантов қырлы алмасты бриллиант деп атайды; 2. инструмент для резки стекла әйнекті кесетін құрал

Амнистия кешірім -нің, -ім, -дер; амнистировать кого (что) юр. кешіру -е-мін, -ді-м

Аморальный прил. биморальдық а. поведение б. қылық

Амфитеатр амфитеатр -дың, -ым, -лар

Анализ талдау-дың, -ым, -лар;

1. метод научного исследования ғылыми-зерттеу методы; 2. всесторонний разбор жан-жақты талдау; без анализа нет синтеза талдаусыз топтау жоқ; 3. определение состава вещества заттың құрамын анықтау; химический а. химиялық т. ; анализ крови қанды анықтау

Анализировать что; талдау -й-мын, -дым-м

Аналогия ұқсастық -тың, -(ғ)ым, -тер; үйлестік -тің, (г)ім, -тер; полная аналогия толық үйлестік, прил. аналогичный а. явление ұқсас құбылыс

Анатом анатом -ның, -ым, -дар, -мын; анатомия маманы

Анатомия наука о строении организма анатомия -ның, -м; организм құрылысы туралы ғылым

Анти карсы

Антivoенный прил. соғысқа карсы Антидемократичный прил. антидемократиялық

Антиимпериалистический прил. антиимпериалистік

Антиисторический прил. , тарихқа қарсы, прил. , антинаучный ғылымға қарсы

Антирелигиозный прил. дінге қарсы

Антисанитарный прил. тазалыққа қарсы, лас

Аплодисменты қол шапалақтау -дың, -ым, -лар; бурные а. қызу к. ш.

Аппарат аппарат -тың, -ым, -тар; 1. прибор, механическое устройство прибор,

механикалық құрылысы; телефонный а. телефон аппараты; 2. совокупность органов, выполняющих какую-н. особую функцию организма организмнің ерекше қызмет атқаратын органдарының жиынтығы; пищеварительный а. ас қорыту аппараты; 3. совокупность учреждений мекемелердің жиынтығы; государственный а. мемлекеттік а.

Апрель көкек -тің, -(ғ) ім; первое апреля бірінші көкек *прил.* апрельский көкектегі; апрельское событие көктектегі оқиға

Аптека дәріхана -ның, -м, -лар; есть ли поблизости а. ? жақын жерде дәріхана бар ма екен? *прил.* аптечный дәріхана, дәріханалық; а. киоск дәріхана киоскісі

Арбуз қарбыз -дың, -ым, -дар; наш колхоз выращивает а. біздің ұжымдық шаруашылық қарбыз өсіреді

Армак арғымақ -тың -(ғ)ым, -тар;

Армия әскер -дің, -ім, -лер; первая Конная а. бірінші Атты әскер

Артист, артистка артист -тің, -ім, -тер, -пін; а. драмы артисі; а. балета балет артисі; а. исполнение артистік ойнау; артистическая работа артист жұмысы

Архитектор сәулетші -нің, -ім, -лер, -мін;

Архитектура сәулет өнері-нің, -м; 1. строительное искусство құрылыс өнері; национальная а. ұлттық архитектура; 2. стиль постройки құрылыс стилі; а. здания үй сәулет өнері; а. институт с. ө. институты

Арык арық -тың, -(ғ)ым, -тар *переходил* через а. арықтан өтті

Аспирант аспирант -тың, -ым, -тар, -пін; он - а. педагогического института ол - педагогика институтының аспиранты

Аспирантура аспирантура -ның, -м; а. Академии наук Ғылым академиясының аспирантурасы

Ассистент ассистент -тің, -ім, -тер, -пін; помощник профессора, врача; младшая преподавательская должность в вузе профессордың, дәрігердің жәрдемшісі; жоғары оқу орындарындағы кілі оқытушылық қызмет; а. экзаменатора емтихан қабылдаушының ассистенті; *прил.* ассистентский ассистент, ассистенттік; а. должность ассистентік қызмет. *гл.* ассистировать кому ассистент болу

Атака *воен.* шабуыл-дың, -ым, -дар;

а. укреплений противника жаудың бекініс шебіне шабуыл жасау; *гл.* атаковать шабуыл жасау -й-мын, -ды-м

Атеизм атеизм -нің, -м отрицание существования бога, отказ от религиозных верований құдайды жоққа шығару, діни сенімнен бас тарту; *прил.* атеистический атеистік; а. труды а. еңбектер

Атеист, атеистка атеист -тің, -ім, -тер, -пін; лекция атеиста атеистің лекциясы
Ателье ателье -нің, -м, -лер; а. моды сән ательесі

Атлас атлас-тың, -м, -тар; сборник таблиц, географических карт, таблицалардың, географиялық карталардың жиынағы; географический а. географиялық а.

Атлас атлас -тың, -м, -тар; сорт шелковой ткани жібек матаның, кездеменің түрі *прил.* атласный атлас; а. бумага а. қағаз

Атлет атлет -тің, -ім, -тер; *прил.* атлетический атлет, атлеттік

Атлетика атлетика -ның, -м; легкая а. жеңіл а.

Атмосфера атмосфера -ның, -м; жағдай -дың, -ым; 1. газообразная оболочка, окружающая Землю и нек-рые другие планеты жерді және басқа кейбір планеталарды қоршап тұрған газ тәрізді қабық; 2. *перен.* окружающая обстановка, условие қоршаған жағдай; дружеская а. достық жағдай; 3. единица измерения давления газов газ қысымын өлшеу бірлігі; *прил.* атмосферный атмосфера, атмосфералық

Атом *физ.* атом -ның, -ым, -дар; *прил.* атомный атом, атомдық; а. ядро а. ядросы; а. энергия а. энергиясы

Аттестат аттестат -тың, ым, -тар; *гл.* аттестовать аттестату; аттестация; то, что и аттестовать; *прил.* аттестационный аттестация а. комиссия а. комиссиясы

Аул ауыл -дың, -ым, -дар; прошлым летом я была в ауле өткен жазда мен ауылда болдым; *прил.* аульный ауыл, ауылдық; а. молодежь ауыл жастары; а. совет ауылдық кеңес

Афиша жарнама -ның, -м, -лар; *прил.* афишный жарнама, жарнамалық

Афишировать өзін дәріптеу -й-мін, ді-м
Афоризм ақыл сөз -ді, -м, -дер
Аэросани аэрошана -ның, -м, -лар
Аэрошола аэромектеп -тің, -(б)ім. -тер

Б

Бабушка әже -нің, -м, -лер, -мін; много внуков у моей б. менің әжемнің көп немересі бар

Багаж жүк -тің -(г)ім, -тер; ручной багаж қол жүгі; *перен.* байлық; умственный б. ақыл байлығы; научный багаж ғылыми б. *прил.* багажный жүк б. отдел ж. бөлімі

База база -ның, -м, -лар; 1. основание сооружения *спец.* ғимраттың негізі; б. колонны колонна базасы; 2. основание чего-н. социальная б. әлеуметтік б. ; материальная б. материалдық б. ; 3. опорный пункт вооруженных сил. қарулы күштердің тірек пункті. ; Военно-морские б. әскери-теңіз базалары; 4. учреждение, предприятие по снабжению или обслуживанию кого-чего-н. әлдекімдерді немесе әлденені қамсыздандырып, қызмет ететін мекемелер мен кәсіпорындар; туристская б. туристік б.; 5. склад, место хранения товаров, материалдарды сақтайтын қойма; топливная б. отын базасы; получить продукты на б. базадан азық-түлік алу

Базар базар -дың, -ым, -лар; книжный б. кітап базары

Бай *ист.* бай -дың, -ым, -лар, -мын; сын бая и сын бедняка бай баласы мен кедей баласы

Бак бак -тын, -(г)ым, -тар; В б. вода бакта су түр.

Баня монша -ның, -м, -лар; истопить б. м. жағу; *перен.* задать баню кому-то әлдекімді моншаға түскендей ету

Баран кой -дың, -ым, -лар; племенной б. асыл тұқымды қ.

Баранина кой еті -нің, -м, кой еттері Бархат барқыт -тың, -ым, -тар; платье из бархата б. көйлек; бархатный барқыт

Бархатистый барқытқа ұқсас; Б. кожа барқытқа ұқсас тері

Барьер кедергі -нің, -ім, -лер; тосқауыл -дың, -ым, -дар; взять б. кедергіден өту

Бас бас -тың, -ым, -тар; голос дауыс; 2. певен с таким голосом осындай дауысы бар әнші

Баскетболист, баскетболистка баскет-

болшы -ның, -м, -лар, -мын; баскетболисты Казахстана одержали успехи Қазақстан баскетболшылары жеңіске жетті

Баснописец мысал жазушы -ның, -м, -лар, -мын; И. А. Крылов - великий баснописец И. А. Крылов - ұлы мысал жазушы (мысалшы)

Басня *лит.* мысал. ; *прил.* басенный мысал

Башмак кебіс -тің, -ім, -тер; вид обуви аяқ киім түрі

Башня мұнара -ның, -м, -лар; телевизионная высотная б. телевизияның биік м. ; *прил.* башенный мұнара, мұнаралық; б. кран м. краны

Баянист баяншы -ның, -м, -лар, -мын; ансамбль б. б. ансамблі

Бег жүгіріс -тің, -ім; жүгіру -дің, -ім; спорт. б. на месте орында тұрып жүгіру; *прил.* беговой б. дорожка жүгіріс жолы; *гл.* бегать жүгіру -е -мін; *разг.* от дела не бегай істен қашпа

Бегодня сергелдең -нің, -ім; весь день прошел в б. ұзақ күн сергелдеңмен өтті

Бегун жүйрік - тің, -г ім, -тер, -пін; жүгіргіш - тің, -ім, -тер, -пін; б. на длинные дистанции алысқа жүгіргіш

Бедный кедей -дің, -ім, -лер, -мін; б. человек к. адам; бейшара -ның, -м, -лар, -мын; б. он так болен б. , өзі соншалықты сырқат; *перен.* сұйық; рассказ с б. содержанием мазмұны с. өңгіме; *сущ.* бедность кедейлік -тің, -(г)ім; бейшаралық -тың, -(ғ)ым; б. - не порок к. - ұят емес

Бедро сан -ның, -ым, -лар; жая -ның, -м, -лар; широкие б. үлкен сандар

Бежать 1. жүгіру -е-мін, -ді-м; б. со всех ног бар күшімен жүгіру; 2. өту -е-мін, -ді-м; дни бегут күндер өтіп жатыр; 3. ағу -а-мын, -(к)ты-м; кровь бежит из раны жарадан қан ағып жатыр; 4. тасу -и-мын -ды-м; молоко бежит сүт тасып жатыр; 5. қашу -а-мын, -ты-м; бежать из плена тұтқыннан қашу

Бежевый ақшыл сары; б. платье ақшыл сары көйлек

Безалаберный салдыр-салақ; б. человек с. адам

Безаппеляционный үзілді-кесілді, шағым беруге жатпайтын; б. решение ү. шешім

Безобязненно қорықпай; говорить б. қорықпай айту

Безветренный желсіз; б. погода желсіз ауа райы

Безвкусный 1. дәмсіз, татымсыз; б. еда дәмсіз тағам; 2. талғамсыз; б. обстановка талғамсыз жиналған үй

Безвредный зиянсыз; б. лекарство з. дәрі

Бездействовать әрекет етпеу -й-мін, -ді-м; жұмыс істемеу -й-мін, -ді-м; б. механизм ж. механизм

Беззащитный қорғансыз; день б. к. күн; суц. беззащитность қорғансыздық

Беззубый тіссіз; б. рот т. ауыз; перен. азусыз, әлсіз; б. критика әлсіз сын

Безлиственный жапырақсыз; б. дерево ж. ағаш

Безлунный айсыз; б. ночь а. түн

Безмерный өлшеусіз; б. радость ө. қуаныш

Безнадежный үмітсіз; б. больной ү. ауру

Безобидный зиянсыз, зілсіз; б. зверек зиянсыз аң; б. шутка зілсіз қалжың

Безопасный қауіпсіздік; комитет б. к. комитеті; безопасность қауіпсіз; б. место к. жер

Безработица жұмыссыздық; наша страна не знает б. біздің ел ж. білмейді

Безразлично немқұрайды, парықсыз, бәрібір; мне безразлично, о чем бы он ни говорил ол не жайында айтса да, маған бәрібір

Безразличие немқұрайдылық, парықсыздық; проявить безразличие парықсыздық көрсету

Безукоризненный мүлтіксіз, мінсіз; б. работа мінсіз жұмыс; суц. безукоризненность мінсіздік, мүлтіксіздік

Безусловно нареч. сөзсіз; б. выполнить с. орындайды; суц. безусловность сөзсіздік

Безуспешно нареч. сәтсіз; завершилось безуспешно с. аяқталды; суц. безуспешность сәтсіздік

Бельить ақтау, -й-мын, -ды-м; б. комната бөлмені а. ; суц. побелка ақтау -дың, -ым

Белка тиін -нің, -м, -дер; прил. бельчий, тиін б. шубка т. тоны

Беллетрист -а, м. беллетрист, беллетристин, беллетрисім, беллетристер. беллетриспін

Беллетристика - и, ж. беллетристика -ның, -м. прил. беллетристический -ая, -ое. беллетристика, беллетристика-лық. б.

произведения беллетристикалық шығармалар

Белок -лка, -м. белок -тың, -(ғ)ым, -тар. прил. белковый -ай, -ое белок, белоктық

Белуга құртпа (балық), -ның, -м, -лар; разг. реветь белугой өлердей бақыру

Белый ақ; б. бумага а. қағаз

Берег жағалау -дың, -ым, -лар; 1. край земли около воды судың бойындағы жердің шеті; б. моря теңіз ж. ; выйти из б. жағадан шығу; 2. құрылық туралы, прил. береговой жаға б. фауна ж. фаунасы

Берегись сақтан, -а, -мын, -ды, -м; б. автомобильден сақтан

Береза қайың -ның, -ым, -дар; белая б. ақ к. ; прил. березовый қайың; б. сок к. шыршы

Беременить екікабат болу -а-мын, -ды-м; жүкті болу -а-мын, -ды-м; беременная жүкті, екікабат; б. женщина е. , ж. әйел

Беречь сақтау-й-мын, -ды-м; б. здоровье денсаулықты с. ; беречься сақтану -а-мын, -ды-м

Беркут бүркіт -тің, -ім, -тер

Берлога аюдың апаны

Берцовый сан жілік; большая б. кость орган жілік; асықты жілік; малая б. кость жіліншік

Беседа 1. әңгіме -нің, -м, -лер; 2. әңгіме өткізу -е-мін, -ді-м; беседовать әңгімелесу, әңгіме өткізу

Бесить жындандыру -а-мын, -ды-м; беситься жындану, а-, -мын, -ды, -м

Бесконечно нареч. шексіз; бесконечный прил. шексіз

Бескровный 1. қансыз, кезерген; 2. қан төгіссіз

Бескультурье мәдениетсіздік

Беспардонный көргенсіз, әдепсіз

Бесперебойно нареч. тоқтаусыз; бесперебойный прил. тоқтаусыз

Беспечно нареч. бейқам; беспечный прил. бейқам; беспечность бейқамдық -тың, -(ғ)ым

Бесплатно нареч. тегін; бесплатный прил. тегін

Бесповоротно нареч. біржолата, үзілді-кесілді; бесповоротный прил. үзілді-кесілді

Беспокоить мазалау -й-мын, -ды-м; беспокоиться мазалану

Бессмыслица сандырақ, -тың, -(ғ)ым, -тар

Бесстрашие батырлық -тың, -(ғ)ым, -тар

Бесценок арзан, су тегін; **купить** за б. а-ға сатып алу

Бетонирование бетондау -й-мын, -ды-м

Библиограф библиограф -тың, -ым, -тар, -пын;

Библиотека кітапхана -ның, -м, -лар; **библиотекарь** кітапханашы

Биение соғу -а-мын, -ы-м; б. **сердца** жүректің с.

Бизнесмен бизнесмен, пайдақор

Билет билет-тің, -ім, -тер; **членский** мүшелік; **студенческий** б. студент билеті; **перронный** б. перрон билеті

Билетер билет тексеруші -нің, -м, -лер;

Бинокль дүрбі -нің, -м, -лер;

Бинт бинт; **наложить** б. на рану жараны бинтпен байлау

Биология биология -ның, -м;

Бис бис (бірденені қайталауды өтінетін дауыс); **вызвать** на б. биске шақыру

Бита сақа (асық ойынына қатысты), -ның, -м, -лар;

Битва шайқас -тың, -ым, -тар; **Сталинградская** б. Сталинград шайқасы

Битком лық; **битком набит** лық толы

Бить 1. соғу, ұру -а-мын, соқтым, ұрдым; 2. қирату -а-мын, -ты-м; сындыру, -а-мын, -ды-м; б. **посуду** ыдысты с. ; б. **противника** жауға соққы беру

Бич қамшы -ның, -м, -лар, шыбыртқы -ның, -м, -лар;

Благо 1. игілік -тің, -(ғ)ім, -тер; на б. **народа** халық и. үшін; 2. себепті; **собака** не лаяла, б. не на кого было лаять үретін ешкім болмауы себепті, ит үрген жоқ

Благодарить алғыс айту - а-мын, -ты-м; **объявить** б. алғыс жариялау; б. за помощь көмегіне а. а.

Блогодаря арқасында, себепті

Благодать береке -нің, -м. ; **благодатный** *прил.* берекелі

Благодушие ақ көңілдік; **благодушно** ақ көңіл *нареч.* ; **благодушный** *прил.* ақ көңіл

Благожелатель тілектес -тің, -ім, -тер; **благожелательно** *нареч.* тілектестікпен; **благожелательный** *прил.* тілектес;

благожелательность тілектестік

Благополучие амандық, саулық; **благополучно** аман-сау; **благополучный** *прил.* аман-есен

Благоприятный қолайлы; б. **момент** қ. сәт

Благородный *прил.* мейірімді; б. **мужчина** м. ер адам

Бледнеть бозару -а-мын, -ды-м

Блеск 1. жарқыл -дың, -ым, -дар; б. **солнца** күннің жарқылы; 2. ойдағыдай с б. **что-то сделать** бірденені о. істеу

Блестки жылтырақ, жарққырауық

Блестяше *нареч.* тамаша; **блестящий**

прил. тамаша

Блеяние *сущ.* маңырау; **блеять** *гл.* маңырау

Ближний жақын, жуық

Бликий жақын, жуық

Близнецы егіз

Блондин аққұба, сары шашты

Блоха бүрге -нің, -м, -лер;

Блудливый бұзық, қаңғыма

Блудный адасқан

Блюдо 1. табак **фарфоровое** б. , 2. тамақ; **обед** из трех блюд үш түрлі тамақтан дайындалған түстік

Блюсти сақтау -й-мын, -ды-м; **блюстител** сақтаушы -ның, -м, -лар

Боб ірі бұршақ; **бобовый** *прил.* ірі бұршақ

Бобровый *прил.* құндыз -дың, -ым, -дар; **бобер** құндыз

Богатеть баю -мын, -д-ым; **богатство** байлық -тың, -(ғ)ым; **богатый** бай

Богатырь батыр -дың, -ым, -мын, -лар; алып -тың, -тің, -ім, -тер;

Богомол дәуіт -тің, -ім, -тер;

Бодать сүзу -е-мін, ді-м; **бодливый** *прил.* сүзеген

Бодро сергек; **бодрость** *сущ.* сергектік -тің, -ім; **бодрый** *прил.* сергек

Боевой *прил.* жауынгер; **боец** жауынгер -дің, -ім, -мін, -лер

Бой ұрыс, соғыс

Бойкий *прил.* өжет; **бойко** *нареч.* өжет; **бойкость** өжеттілік -тің, -(ғ)ім

Бойня қасапхана -ның, -м, -лар;

Бок 1. бүйір -дің, -ім, -лер; 2. жақ, бет; **боковой** *прил.* жақ, қаптал; **боком** *нареч.* қырын, қырындап

Бокс бокс; **боксер** боксшы -ның, -м, -мын, -лар;

Болван дөңбек -тің, -(ғ) ім, -тер;

Болезнь ауру -дың, -ым, -мын, -лар;
Болезть ауыру -а-мын, -ды-м;
Болото батпақ -тың, -(ғ)ым, -тар;
болотный *прил.* батпақты

Болтать бұлғақтау -й-мын, -ды-м;
шайқау -й-мын, -ды-м; 2. көп сөйлеу
болтливый *прил.* мылжын

Больно 1. ауырта 2. аса, тым; больной
науқас, сырқат

Большак бас көтерер; б. он, а не я б.
к. ол, мен емес

Борзая тазы (ит)

Бормотание *сущ.* миңгірлеу; бормотать
гл. миңгірлеу -ді-м

Борода сакал-дың, -ым;

Бородавка сүйел -дің, -ім, -дер;

Борозда түрен -нің, -ім, -дер;

Борона тырма -ның, -м, -лар;

Босиком жалаң аяқ; босяк *сущ.* жалаң
аяқ, қыдырма

Ботинки бөтенке -нің, -м, -лер

Бочар бөшкеші, күбіші -нің, -ім, -
лер

Бочарня күбі жасау шеберханасы;
бочарный *прил.* күбі жасау; б. ремесло к.
ж. кәсібі; бочка бөшке, күбі -нің, -м, -
лер

Бочком *нареч.* қорқып, үркіп

Боязнь қорқақтық -тың, -(ғ)ым, из
б. қорыққандықтан

Боярышник долана -ның, -м, -лар;

Бояться қорқу; б. жары ыстықтан к.

Бравировать батырсыну -а-мын, -ды-
м; б. опасностью қауіпке б.

Браво *межд.* бәлі, жарайсың; б. ,
молодец! б. , жігітсің! 2. *нареч.* айбатты,
айбынды; он б. выглядит

Бравый *прил.* айбынды; б. солдат а.
солдат

Брак 1. неке -нің, -м, -лер; свиде-
тельство о б. 2. ақау -дың, -ым, -лар;
бороться с б. ақауға қарсы күресу

Бранить сөгу -е-мін, -к ті-м;
балағаттау -й-мын, -ды-м;

Браслет білезік -тің, -(ғ)ім, -тер;

Братан ағай -дың, -ым, -лар;

Брат 1. старший брат аға -ның, -м, -
лар, -мын 2. младший брат іні -нің, -м,
-лер, -мін 3. сводный брат әкесі бір,
шешесі басқа немесе шешесі бір, әкесі
басқа ағайындылар

Братство бауырластық -тың, -(ғ)ым;
туыскандық -тың, -(ғ)ым; б. народов
халықтар туыскандығы

Брать алу -а-мын, -ды-м; б. пример
үлгі а.

Бревно бөрене -нің, -м, -лер;

Брежет дыбысты сағат; д. с-тың, -ым,
-тар;

Бред сандырақ -тың, -ғ ым, -тар

Брелок салпыншақ -тың, -(ғ)ым, -тар

Бремя ауыртпалық -тың, -(ғ)ым, -
тар; непосильное б. шамадан тыс а.

Бритва ұстара -ның, -м, -лар;

Брить қыру -а-мын, -ды-м;

Бровь қас -тың, -ым, - тар;

Брод өткел -дің, -ім, -дер;

Бронза қола -ның -м;

Бросать тастау -й-мын, -ды-м;

Броститься 1. ұмтылу -а-мын, -ды-м;

б. на врага жауға ү. ; 2. құлау -й-мын, -
ды-м; б. в воду суға қ. ; 3. *разг.* көзге
шалыну, шығу; кровь бросилась ему в
лицо оның бетіне қаны шықты, б. в глаза
көзге түсу, көзге шалыну

Бросовой төмен қол; б. экспорт
экспорт

Брюки бұғақ -тың, -(ғ)ым, -тар;

Брызгать шашырату -а-мын, -ты-м;

Брыкать тебу -е-мін, -ті-м; брык-
ливый тебеген

Брюзга сары уайымшыл, с. у. -дың -
ым, -дар, -мын

Брюки шалбар -дың, -ым, -лар;

Брюнетка қараторы әйел

Брюхо қарын -ның, -ым, -дар;

брюшной *прил.* қарын, іш; б. тиф іш
сүзегі

Бубенчик сылдырмақ -тың, -(ғ)ым,
-тар

Бублик дөңгелек нан

Бугор төбе -нің, -м, -лер

Будка будка -ның, -м, -лар; желез-
нодорожная б. темір жол будкасы

Будни дағдылы күндер

Будто сияқты; у вас такой вид будто
хорошо его знаете сіздің түріңізге
қарағанда, оны жақсы білетін сияқтысыз

Бузотер сотқар адам

Буйно *нареч.* қызу, ашулы; буйный
прил. қызу, ашулы

Букашка шыбын-шіркей

Буква өріп -тің, -(б)ім, -тер

Буквально *нареч.* сөзбе-сөз; он б. все
знает ол бәрін дәлме-дәл біледі;
буквальный *прил.* сөзбе-сөз, дәлме-дәл;
б. смысле слова сөздің дәлме-дәл
мағынасында

Букет шок, байлам; б. цветов шок

гүл

Булавка түйреуіш -тің, -ім, -тер
Буланка құласүр (ат)
Бульжник жұмыр тас
Булькать бүлкілдеу -й-мын, -ді-м
Бульон сорпа -ның, -м, -лар
Бумага қағаз -дың, -ым, -дар
Бумажник әмиян -нің, -ім, -дер
Бунт бүлік -тің, -(ғ)ім, -тер
Буран боран -нің, -ым, -дар
Бурдок торсық -тың, -(ғ)ым, -тар
Буревестник дауылпаз -дың, -ым, -дар
Бурение, бурить бұрғылау
Бурливый прил. тасқынды; бурно на

реч. долы, тасқынды

Бурный қарқынды; б. рост промышленности өнеркәсіптің қарқынды өсуі
Бурундук ақсары тышқан, ала тышқан
Бурчание мылқылдау -й-мын, -ды-м
Бурый қоңыр
Буря дауыл
Бусы моншақ -тың, -(ғ)ым, -тар
Буылка шөлмек -тің, -(ғ)ім, -тер
Бушевать өршелену -е-мін, -ді-м;
пламя бушевало жалын өршелене түсті
Буян сотқар
бывалый көпті көрген; б. человек к. адам

бык 1. өгіз -дің, -ім, -дер; 2. көпірдің астындағы тас

былина батырлар жыры -ның, -лар
быстрина сарқырама -ның, -м, -лар
быстрый прил. шапшаң, тез
бытность болған кез
бытие болмыс -тың, -ым, -тар
бычатица өгіз еті -нің
бязь бөз -ді-ң, -ім, -дер

В

Важный маңызды

Вазон қыш құмыра

Вал ақ 1. бас толқын 2. үймек, дуал;

3. білік, белдік

Валезник шөмшек -тің, -(ғ)ім, -тер

Валенки пима -ның, -м, -лар

Варганить шалағай істеу

Варево сұйық ас

Варежка қолғап -тың, -(б)ым, -тар;

зимние в. қысқы қ.

Варенец қою айран

Варение қайнатпа -ның, -м, -лар;
вишневое в. шие қайнатпасы

Варить қайнату -а-мын, -ты-м; пісіру -е-мін, -ді-м

Вата мақта -ның, -м; ватиновый прил. мақталы в. покладка м. астар

Ватник мақталы кеудеше

Ваш сіздің, сіздердікі, сендердің, сендердікі; в. товарищ сіздің жолдасыңыз; в. товарищи сендердің жолдастарың, сіздердің жолдастарыңыз; товарищи ваши жолдастарың сендердікі, жолдастарыңыз сіздердікі; товарищ ваш жолдасыңыз сіздікі

Вбивание қағу -а-мын, -ты-м, вбивание гвоздей; вбить қағу; вбить гвоздь в стену қабырғаға шеге қағу

Вбок қабырғаға, бүйіріне

Введение 1. енгізу -е-мін, -ді-м; в. план жоспарға е. ; 2. кіріспе; тіл біліміне к. в. в языкознание

Вверху нареч. жоғарыда, үстінде

Вечеру нареч. кешке

Виду прил. себепті, сондықтан; в. болезни ауру себепті

Вводный прил. 1. кіріспе; в. лекция к. лекция 2. лингв. қыстырма; в. слова к. сөздер

Ввысь нареч. жоғары; город растет в. и шири қала жоғары да, кеңінен де өсіп келе жатыр

Вгибание иілу, бүгілу -е-мін, -ді-м; вогнуть иемін, идім

Вдали алыста; вдаль алысқа

Вдвойне екі есе, екі рет; быть виноваты в. екі есе кінәлі болу

Вдова жесір әйел; вдовец бойдақ еркек

Вдоволь нареч. жеткілікті, молшылық; в. нагуляются барынша сайрандау

Вдогонку нареч. іле-шала; прислать ответ в. і. жауап келу

Вдоль 1. предл. бойлай, жағалай; в. дороги жолды бойлай; 2. нареч. вдоль и перекер о шетінен бү шетіне дейін; в. и п. страны елдің о шетінен бү шетіне дейін

Вдохновение шабыт -тың, -ым; в. рожденное временем уақыттан туындаған ш. , вдохновенный прил. шабытты; вдохновитель шабыттандырушы, рухтандырушы

Вдребезги нареч. күл-талқаны шығып
Вдруг нареч. кенет
Вдумчиво нареч. терең ойланып
Вдыхание демді ішке тарғу
Ведать 1. білу, хабардар болу; 2. басқару

Ведение жүргізу -е-мін, -ді-м;
Ведро шелек -тің, -(ғ) ім, -тер;
Ведьма мыстан -ның, -ым, -дер;
жалмауыз кемпір -ді-н, -ім, -лер;
Веер желпуш -тің, -ім, -тер;
Вежливость әдептілік -тің, -(ғ)ім;
сыпайлық -тың, -(ғ)ым

Вежливо нареч. әдеппен, сыпайы;
вежливый прил. әдепті, сыпайы
Везде нареч. барлық жерде
Вездеход мүдірмейтін
Век ғасыр -дың, -ым, -лар;
Веко қабақ -тың, -(ғ) ым, -тар;
Велеть бұйыру -а-мын, -ды-м; **время** велело **сделать это** мұны істеуді уақыт бұйырды

Великан алып -тың, -(б)ым, -тар, -пын;

Великий прил. ұлы; **в. отечественная** война ұ. отан соғысы

Великодушие ақ көңілділік -тің, -ім
Величать аты-жөнін айту
Величина көлем, мөлшер; тұлға; **в. посуды** ыдыстың көлемі; **он в. в. кол-лективе** ол ұжымда үлкен т.

Велогонка велосипед жарысы; **осен-ная в.** күзгі в. ж.

Вена күре тамыр -дың, -ым, -лар;
расширение в. күре тамырдың ұлғаюы
Венера шолпан -ның, -ым;
Веник сыпырғыш -тың, -ым, -тар;
Вентилировать желдету -е-мін, -ті-м;
в. комнату бөлмені ж.

Венчать 1. таж кигізу; 2. неке қию
Венчик күл тажы
Вепрь қабан -ның, -ым, -дар;
Вера сенім -нің, -ім, -дер;
Верба қызыл тал
Верблюд түйе -нің, -м, -лер;
Вердикт үкім -нің, -м, -дер; **оправда-тельный в.** ақтау үкімі

Веревка арқан -ның, ым, -дар;
Веред сыздауық -тың, -(ғ)ым, -тар;
шпқан -ның, -ым, -дар

Врезливый долы, мылжың
Веренища қатар, тізбек; **в. гусей** қаздар тізбегі

Веряя топса -ның, -м, -лар;

Верзила сорайған, сырықтай
Вернее дұрысырақ, дәлірек; **эта мысль** более **вернее** осы ой дұрысырақ
Верно дұрыс; **он в. сказал** ол д. айтты
Вернуть қайтару -а-мын, -ды-м; **я вернул ему книгу** мен оған кітабын қайтардым

Вероятно мүмкін, ықтимал; **в. сегодня мой брат** придет мүмкін, бүгін ағам келіп қалар **или** бүгін ағамның келіп қалуы мүмкін

Вероятность ықтималдық; **теория в.** ы. теориясы

Верста шақырым -ның, -ым, -дар; **до аула пять в.** ауылға дейін бес ш.

Верстать верстка жасау -й-мын, -ды-м; **верстать брошюру** кітапшаны версткалау

Вертеть айналдыру -а-мын, -ды-м; **в. колесо** доңғалақты а.

Вертлог ұршық -тың, -ғ ым, -тар;
Вертолет тік ұшақ -тың, -ым, -тар;
Вертушка зырылдауық -тың, -(ғ)ым, -тар

Верх жоғары
Верхний жоғарғы; **в. этаж** дома үйдің ж. қабаты

Верховой салт атты
Вершина шың -ның, -м, -дар; **в. горы** тау шыңы

Весь салмақ -тың -(ғ) ым, -тар; **весом в шесть килограммов** салмағы алты килограмм

Веселить көңілдендіру -е-мін, -ді-м; **веселиться** көңілдену -е-мін, -ді-м; **он веселится** ол көңілденіп отыр

Весна көктем -нің, -ім, -дер;
наступила в. көктем келді

Весло ескек -тің, -(ғ)ім, -тер; **идти на веслах** ескекпен есу

Веснушки сепкіл -дің, -ім, -дер;
девушка с веснушками секпіл бет қыз

Весомый салмақты; **в. вклад с. үлес**
Вести 1. жетелеу -й-мін, -ді-м; **вести под руки** қолтықтап жүру; 2. бастау -й-мын, -ды-м; **в. войска** әскерді б. ; 3. **апару** -а-мын, -ды-м; **дорога в. к вокзалу** жол вокзалға апарды; 4. жүргізу -е-мін, -ді-м; **в. собрание** жиналысты ж.

Вестник хабаршы-ның, -м, -лар, -мын; **В. АН СССР СССР** Ғылым академиясының хабаршысы

Весть хабар -дың, -ым, -лар;
Весьма нареч. өте, тым, аса; **в.**

актуальная проблема өте актуальды проблема

Ветврач мал дәрігері

Ветвь бұтақ -тың, -(ғ) ым, -тар; **ветви березы** қайыңның бұтақтары

Ветер жел -дің, -ім, -дер; **умеренный в. копыр салкын жел**

Ветеран ардагер -дің, -ім, -лер, -мін; **в. труда** еңбек ардагері; **в. войны** соғыс ардагері

Ветрянка қызылша -ның, -м;

Ветхий *прил.* тозығы жеткен

Вежа 1. қарақшы; **ставить вежи в поле** далаға қарақшы қою; 2. кезең; **вежи истории культуры** мәдениет тарихының маңызды кезеңдері

Вечер кеш -тің, -ім, -тер; **в. дружбы** достық кеші

Вечно *нареч.* мәңгі; **в. живое имя** м. өшпес есім

Вешалка ілгек -тің, -(ғ) ім, -тер;

Вешать 1. Ілу -е-мін, -ді-м; **в. пальто** пальтоны і.; 2. асу -а-мын, -ты-м

Внешний *прил.* көктемгі; **в. воды** көктем суы

Вещество зат -тың, -ым, , нәрсе -нің, -м, -лер;

Вещий *прил.* көреген; **вещие слова** к. сөз; **вещун** көреген -нің, -дер, -мін

Веять ұшыру, тазалау, суыру, желбіреу; **в. зерно** астық ү.; **в. флаг** жалау желбірейді

Взаимный *прил.* өзара әрекет

Взаимопомощь өзара көмек

Взамен *предл.* орнына; **взамен ручки** қалам орнына

Взгляд көзқарас -тың, -ым, -тар; **пристальный в. көз** айырмай қарау; **бросить в. көз** тастау; **педагогический в.** педагогикалық қ. ;

Вздор сандырақ -тың, -(ғ)ым, -тар; **молоть в. сандырақтау**

Вздых дем алу; **испустить последний в. актық** демін алу

Взятие өндіріп алу; **взимать** өндіріп алу; **в. налог** ө. а.

Взлет самғау -дың, -ым, -лар; **в. мечты** арман самғауы

Взлетный *прил.* үшү; **в. полоса** к. жолы

Взморье теңіз кемері, теңіз жағалауы; **Рижское в. Риганың** т. ж.

Взнос жарна -ның, -м, -лар; **членский в. мүшелік** ж.

Взрыв қопарылыс -тың, -ым, -тар; **в. снаряда** снаряд жарылысы; **в. смеха** ду күлкі

Взятие алу, алыну; **в. населенного пункта** қоныстың алынуы

Взятка пара -ның, -м, -лар;

Взять алу -а-мын, -ды-м;

Взяться кірісу -е-мін, -ті-м; **взялся за чтение** оқуға кірісті; **в. за ум** ақылға келу

Вид өң, ажар, түр; **принять серьезный в. сабырлы болу;** **он видал виды** көрмегені жоқ

Видеть көру -е-мін, -ді-м; **я видел немало рек и озер** мен өзен, көлдерді көп көрдім

Видный *прил.* көрініп тұрған; **на в. месте** к. т. жерде **в. мужчина** келісті еркек

Визит сапар -дың, -ым, -лар; **официальный в. ресми** с.

Вилка шаньшқы -ның, -м, -лар; **вилы айыр** -дың, -ым, -лар

Вина кінә -ның, -м, -лар;

Вино шарап -тың, -(б) ым, -тар; **десертное в.** тәтті ш.

Виноград жүзім -нің, -ім, -дер; **дикий в. вины** ж. **сбор в. ж.** жинау

Винт бұранда -ның, -м, -лар;

Виснуть асылу -а-мын, -ды-м; **в. на шее** мойына а.

Висок самай -дың, -ым, -лар;

Вискозный қәбиса; **в. год** к. жыл (366 күнді жыл)

Вить өру, есу; **в. веревку** арқан есу

Витязь батыр -дың, -лар, -ым, -мын; **алып** -тың, -(б)ым, -тар, -пын

Вихор кекіл, айдар, тұлым шаш

Вихрь құйын -ның, -ым, -дар; **снежный в.** қар құйыны

Вишня шие -нің, -м, -лер; **вишневый** *прил.* шие; **в. дерево** шие ағашы

Включение *сущ.* қосу, кірістіру; **включить** *гл.* қосу, кірістіру

Вкрадчиво *нареч.* жылмаңдап, көлгірсіп, жылпылдап

Вкратце *нареч.* қысқаша

Вкус талғам, татым; **пробовать на в. демін** тату

билеу; владение (владеть) английским языком ағылшын тілін білу; **владеть владение чем-либо** бірденеге ие болу

Владыка әмірші -нің, -ім, -лер, -мін;

Власть өкімет -тің, -ім, -тер;

Влечение күштандыру, әуестендіру

влечь құштандыру, әуестендіру, тарту; **его влечет к науке** ол ғылымға құштарланады

Влияние әсер, ықпал; **на формирование человека среда оказывает огромное в.** адамның қалыптасуына орта үлкен ә. етеді

Вместо нареч. орнына; **в. него** оның о.

Вмешательство килігу, араласу; **будем выполнять без вашего в.** сіздің араласуыңызсыз орындаймыз

Вначале нареч. басында; **в. все было понятно б.** бәрі түсінікті болатын

Внедрение суц. енгізу; **внедрить** енгізу; **внедрить достижения научно-исследовательской работы** ғылыми-зерттеу жұмысының жетістігін өндіріске енгізу

Внезапно қапшықта; **внезапный прил.** қапшықта, күтпеген жерде; **в. отъезд к.** жүріп кету

Внешне сырттай; **внешний прил.** сыртқы; **в. политика с.** саясат

Внимание көңіл, назар -дің, -ім, -дер, -дін, -ым, -лар; **уделить в. чему-то бірденеге к.** бөлу; **оказать в. н.** аудару; **в. !** тындандыздар!

Внуk немере, (от сына) -нің, -м, -лер, -мін; жиен (от дочери) -нің, -ім, -дер, -мін

Внутренне нареч. іштей; **внутренний прил.** ішкі; **в. дела. і.** істер

Внутри ішінде, арасында

Вовсю нареч. барысыңша, мейлінше

Вода су, -дың, -ім

Водитель жүргізуші, -нің, -м, -лер, -мін; **в. такси** такси жүргізушісі

Водовоз су тасушы

Водоворот иірім, жылым

Водоём суат, -тың, -ым, -тар;

Водолей қауғашы -ның, -м, -лар, -мын;

Водопад құлама су

Водопой суат-тың, -ым, -тар, -тың;

остановились на в. суатқа тақтады

Водопровод су құбыры

Водорот сутегі

Водоросль балдыр, -дың, -ым, -лар;

Водохранилище су қоймасы; Сергеевское в. Сергеев қо.

Воевать соғысу, -а-мын, -ты-м;

Воедино нареч. біріктіріп, бірге

Военкомат әскери комиссариат

Военрук әскери жетекші

Вожак басқарушы

Вождь көсем, -нің, -ім, -дер, -мін;

Вожжи делбе, -нің, -м, -лер; **натянуть в.** делбені тарту

Воз жүк; в. дров бір арба отын

Возбудить еліктіру, қызықтыру, арттыру; **в. интерес** құмарлықты а.

Возглас дауыс, -тың, -ым, -тар; **возгласы “Ура!”, “Уралаған”** дауыстар

Воздать баға беру; **в. должное** иісінше баға беру

Воздействие ықпал, әсер; **оказать моральное в.** моралдық ы. ету

Воздержавшийся қалыс; **воздержавшихся не было** қалыс қалғандар болған жоқ

Воздержание ұстымдылық, -тың, - (ғ)ым

Воздух ауа, -ның, -м; свежий в. таза а.

Воздушный әуе; **в. транспорт** ә. көлігі

Воззание үндеу -дің, -ім, -лер;

Воззрение көзқарас -тің, -ым, -тар

Возле нареч. маңында; **в. дома** үйдің м.

Возложение суц. қою, салу; **возложить гл.** қою, салу; **возложить жүктеу; в. на него ответственность** оған жауапкершілік ж.

Возместить орнын толтыру; **в. ушербо шығынның о. т.**

Возможность мүмкіндік -тің, - (ғ)ім, -те; **возможно нареч.** мүмкін; **возможный прил.** мүмкін; **вполне** возможно әбден мүмкін; **возможное предложение** мүмкіндігі бар ұсыныс

Возмужать ер жету

Возмутительно өрескел

Возмущение ашулану, зығырданы қайнау; **возмущенный** ашулы; **в. голос ашынған дауыс**

Вознаградить сый беру

Возникнуть пайда болу, туу; **возникла такая мысль** мынадай ой туды

Возниа арбақеш; делбеші

Возобновить қайта бастау; **возобновлено** занятие сабақ қайта басталды

Возрождение қарсылық; **предъявить в. к.** білдіру

Возраст жас; **преклонный в.** егде тартқан жас

Возрастание суц. өсу, **возрасти гл.** өсу **в. организаторской роли ұйымдастырушылық рөлінің өсуі**

Возрождение қайта туу; **в. культуры казахского народа** қазақ халқы мәдениетінің қайта тууы

Воин жауынгер; **казахский в.** қазақ жауынгері

Войлок киіз, -дің, -ім, -лер;
Война соғыс, -тың, -ым, -тар
гражданская в. азамат соғысы
Войско әскер, қол инженерные войска
инженерлік әскерлер
Войти кіру, -е, -мін, -дім в. в кабинет
кабинетке
Вокзал вокзал, -дың, -ым, -дар
Казанский в. Қазан вокзалы
Ворваться баса-көктеп кіру
Воробей торғай, -дың, -ым, -лар;
Ворон құзғын, -ның, -ым, -дар;
Ворона қара қарға, -ның, -лар;
Ворот жаға, -ның, -м, -лар;
Воротник жаға
Ворчун ұрысақак, -тың, -(ғ)ым, -тар;
Восвояси нареч. өз бетімен; отпра-
виться восвояси өз бетімен жөнелу
Воскликнуть айқайлау
Воскресник жексенбілік, -тің, -(ғ)ім,
-тер
Восполнение қабыну; в. легких өкпенің
қабынуы
Воспитанник тәрбиеленуші -нің, -м,
-лер, -мін; в. школы-интерната мектеп-
интернаттың тәрбиеленушісі
Воспитатель тәрбиеші -нің, -м, -лер,
-мін; в. детского сада бала-бақша
тәрбиешісі
Воспитать тәрбиелеу -й-мін, -ді-м; в.
в духе интернационализма интернацио-
нализм рухында т.
Воспоминание естелік -тің, -(ғ)ім, -
тер; в. о школьных годах мектептегі
жылдар туралы е.
Воспретить тыйым салу; категори-
ческий воспретили курить на рабочем
месте жұмыс орнында темекі тартуға
үзілді-кесілді тыйым салды
Восприятие қабылдау; в. с удоволь-
ствием қанағаттанғандықпен қ.
Воссоединение қайта қосылу; в.
Украины с Россией Украинаның Россия-
мен қайта қосылуы
Восстание көтеріліс -тің, -ім, -тер;
вооружение в. қарулы қ.
Восстановление қалпына келтіру; в.
народного хозяйства халық шаруа-
шылығын қ. қ.
Восток шығыс
Востоковед шығысты зерттеуші -нің,
-м, -лер, -мін; ученый в. ш. з. ғалым
Восторг шаттық, сүйініш; приводит
в в. шаттыққа бөлеу

Востро нареч. сақ болу; держать ухо в.
Восход шығыс; в. солнца күннің
шығыуы
Вот міне; в. идет автобус міне, автобус
келе жатыр
Вподать құю, ағым, құю; **Иртыш**
впадает в Обь Ертіс Обьқа құяды
Впервые нареч. алғаш, тұңғыш; в. за
долги годы ұзақ жылдар ішінде, бірінші рет
Вперед нареч. алға
Впереди алда
Впечатление әсер находится; под
впечатлением чего-либо бірдеңенің
әсерінде болу
Впредь алдағы уақытта
Враг жау, дұшпан; вражда жаулық,
дұшпандық
Врасплох абайсызда
Вратарь қақпашы -ның, -м, -лар, -
лар; в. команды Кайрат Кайрат
командасының қ.
Врач дәрігер -дің, - ім, -лер;
врачебный прил. дәрігерлік; в. осмотр
дәрігерлік байқау; врачевание емдеу
Врашать айналдыру -а-мын, -ды-м;
Вред зиян, залал; во вред кому-либо
біреуге зиянын тигізу
Время уақыт, мезгіл, кез
Вровень теңбе-тең
Вроде предл. сияқты, тәрізді
Вручить тапсыру -а-мын, -ды-м; в.
грамоту грамотаны т.
Всадник салт атты
Всевидец көреген
Всеобуч жаппай оқу
Всегда нареч. әрқашан
Всемирный бүкіл дүние жүзілік; в.
фестиваль студентов и молодежи жастар
мен студенттердің б. фестивалі
Всецело нареч. бүтіндей, толық; он
в. предан своему делу ол өз ісіне т. берілген
В силу себепті, салдарынан; в.
сложившихся обстоятельств болған жағдай
себепті
Вскрыть ашу -а-мын, -ты-м; в
недостатки кемшіліктерді а.
Вслух нареч. дауыстап; чтение в. д. оқу
Вслушаться құлақ салу; в. в разговор
әңгімеге қ. с.
Вспахать жырту, жерді айдау; в.
глубоко терең жырту
Вспомогательный қосалқы
Вспыльчивый ашушаң; в. человек а.
адам

Встать тұру, -а-мын, -ды, -м; в. с постели төсектен т.

Встретить кездесу -е-мін, -ті-м; карсы алу в. знакомого кездестіру в. гостей қонақтарды карсы алу

Вступитъ кір -е-мін, -ді, -м; в. в партию, партияға к.

Всходы көктеу

Всюду барлық жерде

Вулкан жанар тау; действующий в. сөнбеген ж. т.

Вульгарно тұрпайы

Вход кіру, кірер есік; при входе кірерде

Вчера кеше

Выбор таңдау

Выборы сайлау; в. в местные выборы депутатов халық депутаттарының жергілікті жерде.

Ввести шығару, -а-мын, -ды-м; в. из состава құрамнан ш.

Вывих буыны шығу

Вывод 1. шығару; в. войск; 2. қорытынды; прийти к выводу қорытындыға келу

Выгадать үндемеу -й-мін, -ді-м; в. время уақыт ү.

Выгнать 1. қуып жіберу; в. из комнаты бөлмеден к. ж. ; 2. ағызу; в. деготь қарамай а.

Выговор 1. айту, сөйлеу; чистый в. таза сөйлеу; 2. сөгіс, қатаң с. ; строгий в.

Выгода пайда, -ның, -м, -лар; взаимная в. өзара п.

Выдать беру -е-мін, ді-м; в. справку анықтама б.

Выдвиженец жоғарылатылған, көтерілген выдвижение жоғарылату, ұсыну

Выдержанный 1. ұсталған; 2. ұстамды; в. характер ұстамды мінез

Выдох дем шығару; медленный в. жайлап д. ш.

Выдумка ойдан шығарылған, жаңсақ; все это в. мұның бәрі о. ш. , ж.

Вызов шақыру; в. врача дәрігерді ш.

Выиграть ұту; в. машину машина ү.

Высок шабын, -ның, -ым, -дар; в. сена шөп шабыны

Выкройка пішу, үлгі; шить по выкройке үлгі бойынша тігу

Выкуп төлеу

Выкус тістелген жер

Вылет ұшып шығу; боевой в. самолета ұшақтың жауынгерлік тапсырмамен ұшып шығуы

Вымесел ойдан шығарылған, қиял

Вымя желін

Выпивка ішкілік

Выпуск 1. шығару, шығу; в. из печати баспадан шығару; в. первый бірінші шығуы 2. бітіруші выпускник; они - выпускники 1986 года олар 1986 жылғы бітіргендер (1986 жылғы бітірушілер)

Выработка өндіру; в. продукции өнім ө.

Выражение айту, білдіру; выражаю большую благодарность зор алғысымды білдіремін

Вырасти өсу -е-мін, -ті-м; мальчик вырос бала өсті; вырастить өсіру -е-мін, -д-ім; вырастил мальчика баланы өсірдім

Вырезка кесінді -нің, -м, -лер; газетная в. газет к.

Выручка 1. жәрдемдесу, көмектесу; идти на в. товарищу жолдасына көмек беру; 2. түсім -нің, -ім, -дер; ежедневная в. күнделікті т.

Высказывание айтқан, сөйлеген сөз; в. классиков классиктердің айтқандары

Высочить секіріп түсу; в. из машины машинадан с. т.

Выслушать тыңдап алу; в. внимательно көңіл қойып т. а.

Высокий жоғары, биік, асқар; в. давление жоғары қысым; в. здание биік үй; в. горы асқар таулар

Высокомерие менмендік

Высота биіктік; в. дома үйдің биіктігі

Выставка көрме-нің, -м, -лер; халық шаруашылығы жетістіктерінің көрмесі в. достижений народного хозяйства

Выстрел ату; ружейный в. мылтық ату

Выступление сөйлеу, орындау; в. на собрании жиналыста с.

Высший жоғары; в. школа жоғары мектеп

Выучиться үйрену, машақтану

Выходец келімсек, шыққан; в. из рабочих жұмысшыдан шыққан

Вычет шегеру; произвести в. шегеру, ұстап қалу

Вычислительный есептеу; в. машины е. машиналары

Вышина биіктік; вышиной в тридцать метров биіктігі отыз метр

Выяснение айқындау

Вьюга ұйытқыған боран; поднялась в. ү. б. көтерілді

Вьюшка пештің жаппасы; закрыть в. пештің жаппасын жабу

Вязка байлау
Вязкий жабысқақ, тұтқыр; **в. глина** ж. балшық
Вяление қақтау, сүрлеу; **в. рыбы** балықты к. , етті с.
Вялый енжар, солғын; **в. настроение** е. көңіл

Г

Гадать бал ашу
Гадкий жексұрын, сұмпайы, жиренішті; **г. человек** жексұрын адам
Гадюка сұр жылан
Газета газет, -тің, -ім, -тер;
ежедневная г. күнделікті г.
Газификация газдандыру; **подземная г.** ер астын г.
Газон көгал, алаң (бақтағы, парктегі көк шөп егілген алаң)
Галоп шоқырық
Гармонь сырнай
Гасильник сөндіргіш -тің, -ім, -тер;
Гастролер гастрольші -нің, -м, -лер, -мін;
Гвардеец гвардияшы -ның, -лар, -мын; **гвардейцы-панфиловцы** панфиловшы-гвардияшылар
Гвоздь шеге -нің, -ні, -лер;
Генеральный бас; **г. директор** б. директор
Гений данышпан; **А. С. Пушкин г. русской литературы** А. С. Пушкин -орыс әдебиетінің данышпаны
Гепард сілеусін -нің, -ім, -дер
Герб герб; **государственный г. Казахстана** Қазақстан Республикасының гербі
Героизм батырлық -тың, -(ғ)ым; **г. советской молодежи в годы Великой Отечественной войны** Ұлы Отан соғысы жылдарындағы совет жастарының батырлығы
Герой батыр -дың, -ым, -лар, -мын; **г. Советского Союза** Совет Одағының батыры
Гибель опат болу, қаза болу; **г. корабля** кемеңің опат болуы
Гибкий икемді; **г. прут** солқылдақ шыбық
Гидра жеті басты айдаһар
Гиканье қиқу

Гимн гимн, -нің, -ім, -дер; **государственный гимн Республики Казахстан** Қазақстан Республикасының гимні
Гипертония сақина ауру
Гипотеза ғылыми болжам; **выдвинуть г. ғылыми болжам** жасау
Главный басты; **г. мысль** б. ой; **г. архитектор** бас сәулетші
Гладкий жатық, майда
Глаз көз -дің, -ім, -дер;
Глазунья қуырған жұмыртқа
Гласить айту, деу; **народная мудрость** гласит ... халық даналығы былай дейді...
Гласность жариялылық; **передать гласности** жария ету
Глашатай жыршы -ның, -м, -лар;
В. В. Маяковский - г. Революции В. В. Маяковский - революция жыршысы
Глина балшық; **липкая г.** жабысқақ б.
Глотать жұту
Глотка жұтқыншақ -(ғ) ым, -тар; **кричать во всю глотку** бар даусымен айқайлау
Глубина тереңдік -тің, -(ғ)ім; **измерить глубину реки** өзеннің тереңдігін өлшеу
Глубоко нареч. терең; **глубокий прил.** терең глупец ақымақ
Глупо ақылсыздықпен, орынсыз; **поступил г.** ақылсыздықпен істеді
Глухарь құр
Глухой керек, саңырау
Глухомань түкпір, шалғай; **там такая глухомань** ол жерде жан жоқ
Глушить құлағын бітеу, есінен тандыру
Глушь алыс түкпір, шалғай жер
Глядеть қарау; **г. в окно** терезеге қ.
Глянец жалтырақ
Гнать қуу -а-мын, ды-м; **г. собаку** итті қ.
Гнев ашу, ыза; **г. народа** халық қаһары
Гнездо торы; **г. жеребец** т. айғыр
Гнездо ұя -нің, -м, -лар
Гнести езу, жаншу; **его гнетет** тосқа оны сағыныш езіп барады
Гнида сірке
гниение шіру, бұзылу
Гнилой шіріген; **г. дерево** ш. ағаш
Гной ірің
Гнуть ию -е-мін, -ді-м; майыстыру -а-мын, -ды-м; **г. дугу** доғана и. ; **г. дерево** ағашты м.

Говорить сөйлеу -и-мін, -ді-м; деу -й-мін, -ді-м; г. по-казахский қазақша с.; по правде говоря шынын айтқанда

Говорун сөзуар -дың, -лар, -мын;

Гоголь көкала үйрек; ходитъ гоголем кербезденіп жүру

Гогот қаңқыл, саңқыл; г. гуся қаздың қаңқылы

Год жыл -дың, -ым, -дар; 40-е годы 40 жылдар 1987 г. 1987 ж.

Годиться жарау -й-мын, -ды-м; так поступать не годиться бұлай ету жарамайды

Годовщина жылдық мейрам; 70-е г. Великой Октябрьской социалистической революции Ұлы Октябрь социалистік революциясының 70 жылдығы

Голенище қоныш -тің, -ым, -тар; войлочное г. киіз қ.

Голень жіліншек - тің, -(ғ)ім, -тер; сирак -тың, -(ғ)ым, -тар

Голова бас -тың, -ым, -тар; повернуть голову басты бұру; окунуться с головой беріле істеу

Головастик кішкене бақа

Головастый үлкен басты

Головной прил. бас; г. убор б. киім; г. мозг б. миы

Голод аштық; голодный прил. аш

Голосовать дауыс беру; голосовали за кандидатов в депутаты депутаттыққа кандидаттарға дауыс бердік

Голубой көк; г. глаза к. көз

Голоуб көгершін -нің, - ім, -дер; кептер -дің, -ім, -лер

Голый прил. жалаңаш, тақыр; г. шея ж. мойын; г. пол т. сәкі

Гомон азан-қазан, у-шу

Гонение қутын, сүргін; подвергаться гонением қутынға ұшырау

Гонец қутыншы, шабарман

Гонор менмендік; человек с гонором менмендігі бар адам

Гончар қышы -ның, -м, -лер, -мен;

Гончая тазы (ит)

Гора тау -дың, -ым, -лар; снежная г. қарлы т.

Гораздо анағұрлым; Каскелең гораздо ближе чем Узун-Ағач Қаскелең Ұзын-ағаштан анағұрлым жақын

Горб 1. дөңес; 2. өркеш түйе

Горбатый бүкір, күныс

Горбун бүкір

Гордиться мақтану; г. своей Родиной

өзінің Отанына мақтану

Горе қайғы, -ның, -м, -лар; қасірет -тің, -ім, -тер; горе от ума (Грибоедов) ақылдан қайғы

Гореть жану -а-мын, -ды-м; горит костер алау жанып жатыр; гореть любовью к делу іске құмарту; гореть жаждой мшения өш алуға ынтық болу; у него в руках все горит оның қолынан бәрі келеді

Горец таулық -тың, - (ғ)ым, - тар, -пын

Горизонт көкжиек, -тің, -(ғ)ім; с горы открылся широкий г. таудан кең қ. ашыла басталды

Горизонталь тік; по горизонтали тігінен

Гористый прил. таулы; г. местность т. жер

Горлан бақырауық

Горло тамақ, алқым; в горле пересохло тамағым кепті

Горн керней -дің, -ім, -лер; заиграл г. керней тартылды

Горновой көрікіші -нің, -м, -лер, -мін; он - бывший г. в кузне, ныне г. в домне ол бұрынғы ұста дүкенінде к. еді. , қазір домнада к.

Горный таулы, тау-кен; горный житель тау тұрғыны; г. институт тау-кен институты

Город қала -м, -лар; шаһар -дың, -ым, -лар; г. герой Қаһарман к. ; за г. к. сыртына; городок қалашық; городской қалашығы; горожанин қалалық; студенческий городок студенттер қалашығы; қала тұрғыны

Горох бұршақ -тың, -тар, -(ғ)ым;

Горсть уыс; г. земли бір уыс топырақ

Гортань көмей -дің, -ім; у него язык прилип к гортани перен. аузына құм құйылды

Горький ашы; г. истина а. шындық

Горючий жанар май

Горячий ыстық; г. печка ы. пеш

Гостинец базарлық, сарқыт

Гость қонақ -тың, -(ғ)ым, -тар, -пын; гостить қонақ болу

Государство мемлекет -тің, -ім, -тер; многонациональное г. көп ұлтты м.

Государственный мемлекеттік г. строй м. құрылыс

Готовить даярлау, әзірлеу; г. уроки сабақ дайындау

Граб қызыл қайың

Грабeж талау, тонау
Грaбли тырнауыш -тың, -ым, -тар;
Грaвер ойма -ның, -м, -лар;
Грaвиора өрнек -тің, -(т)ім, -тер; г.
на дереве ағаштағы ө.
Грaд бұршақ -тың, -(ғ)ым, -тар;
Грaдострoитель қала құрылысшысы
Грaжданин азамат -тың, -ым, -тар, -
 пын; я г. Кaзaxстaнa мен Кaзaқстaнның
 азаматымын; **Грaждaнский прил.** азамат-
 тық; г. **oбoрoнa** а. қорғаныс **грaждaн-
 ственный прил.** азаматтық; г. **пoэзия** а.
 поэзия; **грaждaнственнoсть** азаматтық
Грaнaт 1. анар; 2. гpaнaт; **ручнaя** г.
 қол гpaнaты
Грaница шекара -ның, -м, -лар; **егo**
брат служит в г. oның ағасы ш. қызмет
 етеді.
Грaфин гpaфин -нің, -ім, -дер; в г.
 вoдa г. су тұр
Грaфление гpaфaлaу -й-мын, -ды-м
Грaция әсемдік, сәндік
Грaч ұзақ күс
Грeбeц ескекші; **грeбля** ескек
Грeмeть күркіреу -й-мін, -ді-м; **грoм**
грeмит; күн күркіреді
Грeсти тырмалау; г. сeнo шөпті т.
Грeть жылыту; **солнцe грeет** күн
 жылытады
Грeх күнә
Грeчихa қара құмық
Грeб саңырауқұлақ -(ғ)ым, -тар;
Гривa жал -дың, -ым, -дар; **кoнскaя**
 г. жылқы жалы
Грoб табыт
Грoзa найзағай -дың, -ым, -лар; г.
зaстaлa нaс в пoлe н. біз далала жүргенде
 болды
Грoзит қорқыту -а-мын, -тым; г.
нaкaзaниeм жазaмeн қ.
Грoм күркіреу -й-мін, -ді-м; **удaрил**
 г. күн күркіреді
Грoмaдный прил. зор, зәулім; г. **дoм**
 з. үй
Грoмкий қатты; г. **гoлoс** қ. дауыс
Грoт үңгір -дің, -лер
Грoхoт тарсыл
Грyбит дөрекілік істеу; **грyбий** дөрекі,
 өрескел; **грyбoе слoвo** дөрекі сөз; г.
 oшибкa өрескел қате
Грyдa үйінді -нің, -м, -лер; г.
стрoитeльных мaтериaлoв құрылыс
 мaтериaлдарының үйіндісі
Грyдинa төс, сүйек

Грyдь кеуде, көкірек; **ширoкaя** г. кен
 кеуде
Грyзoвик жүк машинесі
Грyнт топырақ
Грyшa топ; **социaльнaя** г. әлеуметтік топ
Грyстнo қайғылы
Грyзлo ауыздық (жүген)
Грyзун кеміргіш -тің, -ім, -тер;
Грyдa тізбек; **гoрнaя** г. тау тізбегі
Грyдyщeе болашақ, келшек; г.
 пoкoлeниe болашақ ұрпақ
Грyзь балшық, батпақ; **нeпрoлaзнaя**
 г. аяқ баса алмайтын батпақ
Грyнуть күрс ету
Губa ерін; **толстaя** г. дүрдeк ерін
Губит құрту, жою, бұзу г. **рeбeнкa**
бaлoвствoм еркелетумен баланы бұзу
Гудeниe гуілдеу
Гудeть гулеу; г. **вeтeр** жел гулейді
Гужoвкa садыр қайыс
Гужoм көлік-арбамен; **вoзит** г. к. -
 a. тaсу
Гуляньe серуен, қыдырыс; **нaрoднoе**
 г. халық серуені
Гумaнизм адамгершілік; **социaли-
 стический** г. социaлистік a. , **гумaни-
 стический** гумaнистік, **гумaнист** гумaнист
Гумaнитaрный гумaнитaрлық; г. **нaуки**
 г. ғылымдар
Гумaннo адамгершілікпен
Гурaн тау ешкісі
Гурия хор қызы
Гурмaн тамақ талғағыш
Гурт табын -ның, -ым, -дар
Гусeничный 1. көбелек, құрт; 2.
 шынжыр табанды; г. **тpaктoр** ш. т.
 тpaктoр
Густoй қою; г. **вoлoсы** қалың шаш; г.
тумaн қ. тұман; г. **бaс** өте жуан бaс

Дaвкa қыспақ
Дaвлeниe қысым -ның, -ым, -дар; д.
 льдoв мұздардың қысымы; **oкaзывaть д.**
нa кoгo-тo біреуге қ. көрсету
Дaвнo бұрын; **дaвний прил.** бұрынғы;
дaвнeе сoбытие бұрынғы oқиғa; **этo былo**
дaвнo бұл бұрын болған
Дaлee одан өрі

Далекий алыс, қашық; далекие страны қашық елдер

Дамба бөгет; д. на реке Малой Алмаатинке Кіші Алматы өзеніндегі бөгет
Данные мәлімет; по данным бюро погоды... ауа райын зерттейтін бюроның мәліметіне қарағанда.

Дарить сыйлау, тарту

Дармод арамтамақ

Даровитый прил. талантты, дарынды

Даровой прил. тегін получить д. тегін алу

Дать беру

Дача саяжай; снимать дачу саяжай алу
Дважды екі мәрте; д. Герой Социалистического Труда е. м. Социалистік Еңбек Ері

Двигать қозғау -й-мын, -ды-м; д. стол столды к.

Движение қозғалыс; массовое д. сторонников мира бейбітшілікті жақтаушылардың жаппай қозғалысы

Двоеборие қос сайыс

Двоярусный екі жүзді

Двор аула, қора, албар; колхозный двор колхоз ауласы; въехать во двор аулаға кіру

Двоюродный немере; д. брат н. ага

Двусмысленно екі ұшты

Дебош жанжал

Девиз ұран; д. пионеров "Всегда готов!" пионерлердің ұраны "Әрқашанда дайынмын!"

Девушка бойжеткен

Девочка қыз бала

Девушка қыз

Деготь қарамай; смазать колесо дегтем донғалақтарды қарамаймен майлау

Деградация күлдилау, кері кету, нашарлау

Дегустатор дәм айырушы

Дед ата -ның, -м, -лар, -мын; дед мороз аяз ата

Дежурить кезекші болу; д. в общежитии жатақханада к. б. ; дежурство кезекшілік

Дезертир қашқын, -ның, -ым, -дар, -мын

Действие 1. әрекет, іс-қимыл; находится в действии істеп тұру; 2. ықпал, әсер д. лекарства дәрінің әсері; 3. амал; четыре арифметических действия арифметикалық төрт а. ; действительно нареч әрекетті, ықпалды; действенный прил. әрекетті; ықпалды; он любит жизнь

действенно ол өмірді әсерлі сүйеді; действительная мера әсерлі шара

Действительно шынында; д. так было шынында, осылай болған еді

Действовать әрекет ету, іс істеу; телефон не действует телефон жұмыс істемейді

Действующий істеп тұрған; действующие агрегаты жұмыс істеп тұрған агрегаттар

Декабрь желтоқсан

Декада онкүндік -тің, -(г)ім, -тер; д. литературы и искусства өдебиет пен өнердің онкүндігі

Декламатор таппақшы -ның, -м, -лар, -мын

Делать істеу, жасау; д. счастливым бақытты ету

Деление бөлу -дің, -лер, -ім; д. на части бөлікке бөлу

Делец пысықай, епті

Деликатный прил. сыпайы, әдепті; д. человек ә. кісі; деликатно сыпайы, әдепті; обращаться д. і. қарым-қатынас жасау

Дело іс, жұмыс; у меня к вам д. менің сізде жұмысым бар; делу время потехе час погов. іске уақыт, ермекке сағат

Деловито нареч. іскерлікпен; деловитый прил. деловой прил. іскер с деловитым видом іскер түрмен; деловой разговор жұмысқа қатысты әңгіме

Дельно орынды; д. предложение о. ұсыныс

Дельта атырау; д. Волги Волга атырау
Деляга ұсақ адам; он становится делягой ол ұсақтап барады

Демагог көпірме -нің, м, -лер, -мін;

Демисезонный прил. маусымдық; д. пальто м. пальто

Демократизация демократияландыру

Демон әзәзіл, пері

День күн -нің, -ім, -дер; солнечный д. шуақты күн, д. Победы Жеңіс күні
Деньги ақша -ның, -ім, -лар;

бумажные д. қағаз ақша

Дебри құнан жарыс

Дервиш дәруіш, диуана

Дергать жүлу, жүлқу; д. за рукава жеңінен жүлқылау; д. вожжи делбені тарту

Дергач тартар (құс)

Дерево ағаш -тың, -ым, -тар; одно дерево не лес погов. жалғыз ағаш орман емес

Держать ұстай -й-мын, -ды-м;

высоко д. знамя туды жоғары ү.
Дерзание батыл іздену, талпыну;
дерзнуть батыл іздену, өжеттену
Дерзкий дөкір
Дерн шым, қыртыс
Дерюга кенеп -тың, - (б)ім, -тер;
Дескать *вводн. сл.* дегендей, деседі; **ты**,
 д. сам добился этих успехов осы табыс-
 тарға сенің өзіңнің қолың жетті деседі
Десна қызыл иек, тістің еті
Детвора балалар
Детдом балалар үйі
Дети балалар
Детный *прил.* балалы
Детство балалық шақ
Деть қою, тығу; **куда дел мою книгу**
 кітабымды қайда қойдың
Деться кету, жоғалу; **куда он делся**
 ол қайда кетіп қалды
Дефект ақау -дың, -ым, -лар; **товар**
 без дефекта ақаусыз товар
Дефиле үнгір -дің, -ім, -лер;
Дефис сызықша, -ның, -м, -лар;
Дешево *нареч.* арзан; **д. стоит** арзан
 тұрады; **дешевый** *прил.* арзан; **д. товар** а.
 товар
Деятьель қайраткер -дің, -ім, -лер -
 мін; **заслуженный** д. искусств **Казахской**
ССР Қазақ ССР-інің еңбек сіңірген өнер
 қайраткері
Деятельность қызмет -тің, -ім, -тер;
общественная д. қоғамдық қ. ; **научная**
 д. ғылыми қ.
Джигит жігіт -тің, -ім, -тер, -пін;
Дивно, диво *нареч.* тамаша, ғажап;
дивный *прил.* тамаша, ғажап; **д. голос** т.
 дауыс
Дикарь тағы, жабайы; **дикий** *прил.*
 тағы, жабайы; **д. животное** жабайы аңдар
Дикость тағылық
Дисциплина 1. тәртіп -тің, -(б)ім, -
 тер; **трудовая** д. еңбек тәртібі; 2. пән -ін,
 -ім, -дер; **технические** д. техникалық
 пәндер
Дитя бала -ның, -лар, -м;
Длина ұзындық -тің, - (ғ)ым; **длиной**
 в два метра ұзындығы екі метр
Длительный ұзару, созылу; **концерт**
 длится час концерт бір сағатқа созылады
Дневник күнделік -тің, -(ғ)ім, -тер;
 д. **ученика** оқушының күнделігі
Дно түп -тің, -(б)ім; **д. моря** теңіздің
 түбі
Добавить қосу -а-мын, -ты-м; **д. к**

сказанному айтылғанға к.
Добела *нареч.* тазарғанша; **отмыть** д.
 тазарғанша жуу
Добиться жету, қол жеткізу; **наш народ**
 добился больших успехов халқымыздың
 табыстарға қолы жетті
Доблестно *нареч.* доблестный, *прил.*
 айбынды, қажырлы; **пограничники** д.
 охраняют границы шекарашылар шека-
 раы а. күзетуде; **д. армия** айбынды армия
Добраться жету; **добрались до города**
 қалаға дейін жеттік
Добро *нареч.* жақсы, қош; **добро**
 пожаловать қош келдіңіздер
Добровольно *нареч.* өз еркімен, өзі
 тіленіп; **добровольный** *прил.* ерікті;
добровольная народная дружина ерікті
 халық жасақшысы
Добрый *прил.* мейірбанды, ізгі ниетті;
наши д. знакомые мейірбанды таныс-
 тарымыз; **люди доброй воли** ізгі ниетті
 адамдар
Добывание табу; **добыть** табу; **я добыл**
 необходимые книги қажетті кітаптарды
 таптым
Доверие сенім-нің, -ім; **заслуживаю-**
щий доверия сенімге тұрарлық
Доверитель сенім хат беруші
Доверчиво *нареч.* сенгіштікпен
Довести жеткізу; **д. до каждого члена**
 коллектива ұжымның әр мүшесіне ж.
Довольно 1. жетті; **д. шалить!** тентек
 болуың ж. !; 2. әжептәуір, едәуір; **говорил**
 д. интересно әжептәуір түсінікті етіп
 айтты; 3. разы болып; **д. улыбался** разы
 болып күлімсіреді
Догадка болжам
Догнать қуып жету
Договор шарт -тың, -ым, -тар;
мирный д. бітім шарты
Договоренность келісім; **действовать на**
основе договоренности келісім жағдайында
 әрекеттену
Догила тыр жалаңаш
Додача бере түсу
Доение сауу
Дождь жаңбыр, жауын; **проливной** д.
 нөсер ж. ; **под дождем** жаңбырдың астында
Дожор шолғыншы
Дойти жету; **дошли до деревни**
 деревняға жеттік
Доказательство дәлел; **приводить** д. ;
 д. келтіру; **доказать** дәлелдеу -й-мін, -
 ді-м

Доктор 1. доктор -дың, ым, -лар; д. химических наук химия ғылымының докторы 2. доктор; дәрігер; детский доктор бала дәрігері

Докторский прил. докторлық; д. диссертация д. диссертация; получить докторскую степень доктор дәрежесін алу

Документ құжат, -тың, -ым, -тар; предъявлять д. к. көрсету

Дол аңғар, алқап

Долг борыш парыз -дың, -ым, -тар; воинский д. әскери міндет; отцовский д. әкелік парыз

Долгий прил. ұзақ; д. путь ү. сапар

Долгота ұзақтық; д. дня күннің ұзақтығы

Должен тиісті, қарыздар, міндетті; мы не должны довольствоваться достигнутым біз қол жеткенге тоқмейілсімеуіміз керек

Должность қызмет, лауазым; исполнять должность заведующего кафедрой кафедра меңгерушісінің қызметін атқару

Доложить баяндау; д. о выполненной работе істелген жұмыс туралы баяндау

Долой! нареч. жоғалсын! д. поджигателей войны соғыс өртін тұтындырушылар ж. !

Дом үй -дің, -ім, -лер; ағаш ү. деревянный д. работать на дому жұмысты үйде істеу

Дома нареч. үйде; по утрам я бываю дома-танертең мен үйде боламын

Домашний прил. үй; д. работа ү. жұмысы

Домбра домбыра, музыкалық аспап; домбровый оркестр домбыра оркестрі

Домовладелец үй иесі

Домоводство үй шаруашылығы

Донник түйе бұршақ

Донос сөз тасу, құпия өсек

Доньне осы күнге дейін

Дополнительно қосымша; дополнительный прил. қосымша; д. разъяснение к. түсінік

Допризывник әскерге шақырылатын; допризывная подготовка алдын-ала дайындық

Допрос тергеу; подвергать допросу тергеуге алу

Допустить жіберу; д. к конкурсу конкурсқа жіберу

Дорога жол; шоссейная д. тас жол; железная д. темір жол

Дорого нареч. қымбат д. обошлось қымбатқа түсті

Дорогой жол-жөнекей

Дорогой 1. қымбатты; д. вещи қымбат заттар; 2. қымбатты, қадірлі; д. гости қымбатты қоңақтар

Дорожить қадірлеу; я дорожу своей специальностью мен өз мамандығымды қадірлеймін

Досадно қап, өттеген-ай!; д. , что я не успел закончить работу өттеген-ай, жұмысымды бітіре алмадым-ау!

Доска такта; шахматная доска шахмат тактасы; от доски до доски разг. бастан-аяқ

Досконально түп-түгел; досконально известно түп-түгел белгілі

Досрочно нареч. мезгілінен бұрын; выполнить д. м. б. орындау

Доставить апарып салу; д. газету и журналы газеттер мен журналдарды апару

Достаток молшылық; жить в достатке молшылықта өмір сүру

Достаточно нареч. жеткілікті; д. доказательств дәлел жеткілікті

Достать алу; достал платок из кармана қалтадан орамал алды

Достижение жетістік; д. в сельском хозяйстве ауыл шарушылығындағы жетістіктер

Достоверный анық, сенімді; д. источники сенімді мәліметтер

Достоинство абырой, ар, намыс; держаться с д. намысты жоғары ұстау

Достойный прил. лайықты; внести д. вклад в труд коллектива ұжым еңбегіне лайықты үлес қосу

Достопримечательный прил. көрікті; быть в д. местах города қаланың көрікті жерлерінде болу

Доступ кіруге болады; доступа нет кіруге болмайды

Доступный прил. оңай, қолайлы, түсінікті; мало д. местность; д. изложение түсінікті баяндау

Досуг бос уақыт

Досыгаемый қол жетерлік

Дохнуть өлу, қырылу (мал)

Доходчивый жеңіл, түсінікті

Дочь қыз; три дочери үш қыз

Доярка сауыншы

Дразнить ызаландыру, мазактау

Драка төбелес; дело дошло до д. істің аяғы төбелеске барды

Дракон айдаһар

Дранный жыртқық